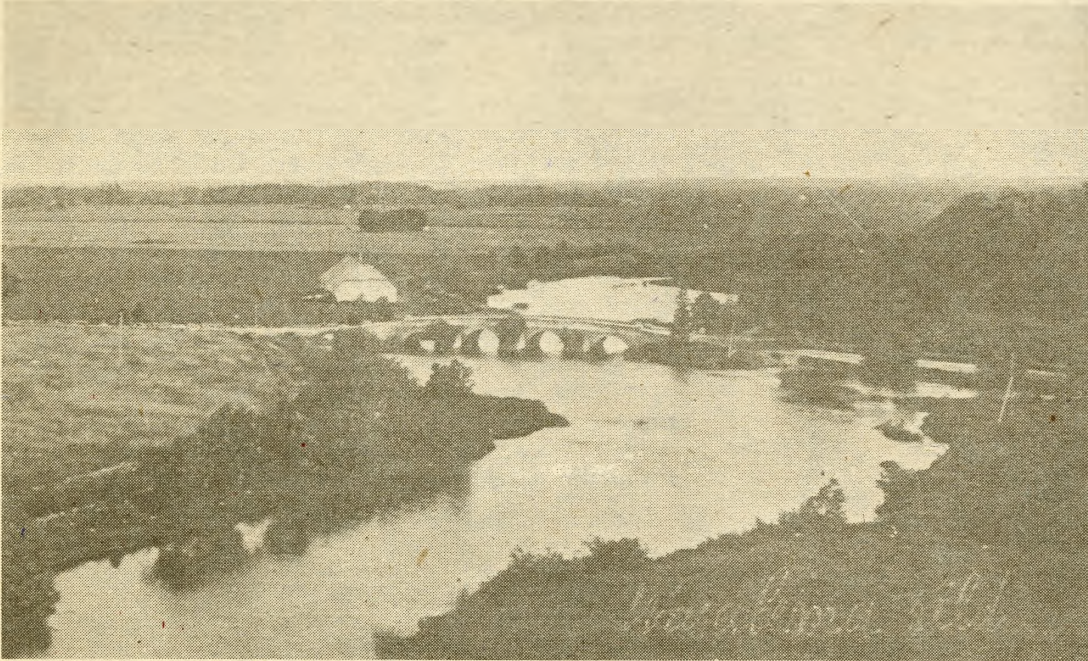

WOSILKI

● Vasalemma kivilid

Fakte Vasalemma külast ja elanikest aastatel 1565—1913

Padise kloostri mõisa vakuraamatu põhjal oli 1565. aastal kloostri 10 maavaldust e. vakust: Padise, Risti, Englema, Kurkse, Vihterpalu, Nõva, Ranna, Maeru ja Vasalemma. Vasalemma vakuse moodustasid Ämari, Aruküla ja Vasalemma. Talupojad, kes kloostrile makse ja tööpäevi tegid, jagunesid 3 kategooriasse: adralatupojad (6 inimest) pidid tegema 50 hobupäeva aastas, üksjalad umbes 20 jalapäeva aastas, vabadikud e. popsid tegid ka 20 päeva.

1686. a. Padise kloostri mõisa vakuraamatu põhjal oli Vasalemmas 15 talu, nendest 6 hajatalu. Talus oli keskmiselt 1—2 hobust, 4 härga, 1—2 noorhärja, 4 lehma, 1—2 mulikat, 6 lammast, 1—2 kitse ja 4 siga.

Suurt laastamistööd tegi Põhjasõja-aegne katk. 1712. aastal suri Vasalemmas 40 inimest, järele jäi 15 inimest. Ükski pere ei surnud täielikult välja. Maeru külas seevastu oli katku laastamistöö suurem, seal suri 12 peret täielikult välja. Kokku oli hukkunud 112 inimest, ellu jäi vaid 10 inimest.

Vasalemma küla elanike nimekirjas aastast 1716 on suurimana kirjas Perna Jürgeni pere 6 inimesega. Kokku oli seal sel aastal 9 peret (35 inimest).

1725. a. andmetel elas Vasalemmas (Wassameggi) 13 peret (99 inimest). Neist oli alla viieteistaastaseid 46. See-ga nabi kümne aastaga taastus küla täielikult.

1739. a. oli 8 hajatalu + 11 vabadikukohta. Keskmise pere suurus oli 8 inimest, elanike üldarv 117.

1782. a. hingede revisjoni põhjal elas Padise kloostri mõisas 2225 inimest, Vasalemmas vastavalt 12 peret (115 inimest).

1816. a. 10 peret (123 inimest). Suurim pere oli Perna-

ma Andrese talus, kus elas 23 inimest, neist 3 teenijat ja 1 sulane.

1825. aastani oli Vasalemma Padise kloostri karja- e. abimõis. 17. märtsil 1825 sõlmisid vennad Clas v. Ramm ja Thomas v. Ramm lepingu, mille põhjal viimane sai Wasalema mõisa koos Allawaima vesiveskiga ning inventariga koguväärtuses 15 tuhat hõberubla. Clas v. Rammile jäid Padise mõis, Paeküla ja Jõberna karjamõis ning Pakri saared.

1834. a. oli Vasalemmas 11 peret (183 inimest). Mõisas oli 11 teenijat ja 479 talupoega.

1858. a. oli mõisas 7 teenijat ning 521 talupoega. Taluperesid oli 11, neis elas 175 inimest. See aastaarv on tähtis selle poolest, et siis hakati panema perekonnanimesid. Nii sai Perna talu peremees nimeks Hans Lielenblum. Tema talus elas tollal 25 inimest (12 meest ja 13 naist). Sellest perest on ilmselt põlvnenud Johannes Lillienblum (Liivet), kelle triiphoonete baasil tekkis Rummu alevikus lilleaiand.

Esimene, kes talu mõisalt välja ostis, oli Hans Thalheim. 4. novembril 1866. a. ostis ta 2000 hõberubla eest Alavainu talu, mille suurus oli 13 tiinu.

12. märtsil 1874 kinnitati Peeter Carl v. Rammi (Thomase poeg) ja Theodor Boestedti vahel ostu-müügi leping, mille alusel sai viimane 60 tuhande rubla eest Vasalemma mõisa omanikuks. 1886. a. müüs Theodor Boestedt mõisa Baggehufvudide perekonnale, kelle valduses see oli 1916. aastani. Viimane mõisnik oli Eduard v. Baggehufvud.

● Vasalemma turg

Üksikute aladel tulid teiste hulgas võitjateks 1000 m — Väärt Vasalemmast, kõrgushüpe 1.60 — Siim Vasalemmast.

«Vaba Maa», 1925, 17. XI Raadiokontsert külas

Pühapäeval, 15. nov. s. a. korraldas Vasalemma Hariduse Selts kohaliku kooli ruumides raadiokontserdi. Raadioaparaat toodi Tallinnast ja seati kontserdi jaoks üles. Kuulajaid oli väga palju, mõned nendest õige kaugelt kokku tulnud. Kahjuks nõrgestas vihmene ilm natuke kontserdi üldist mõju.

Kuulutus «Vaba Maa», 1920, 3. XI

Õppetöö Vasalemma aianduse ja mesinduse koolis algas 1. nov. s. a. Õpilaste vastuvõtmine kestab kuni 15. nov. Vastu võetakse mõlemast soost isikuid, kes vähemalt 16 aastat vanad ja sundusliku rahva-

ress: Ole Vasalemma jaama, aianduse- ja mesinduskool.

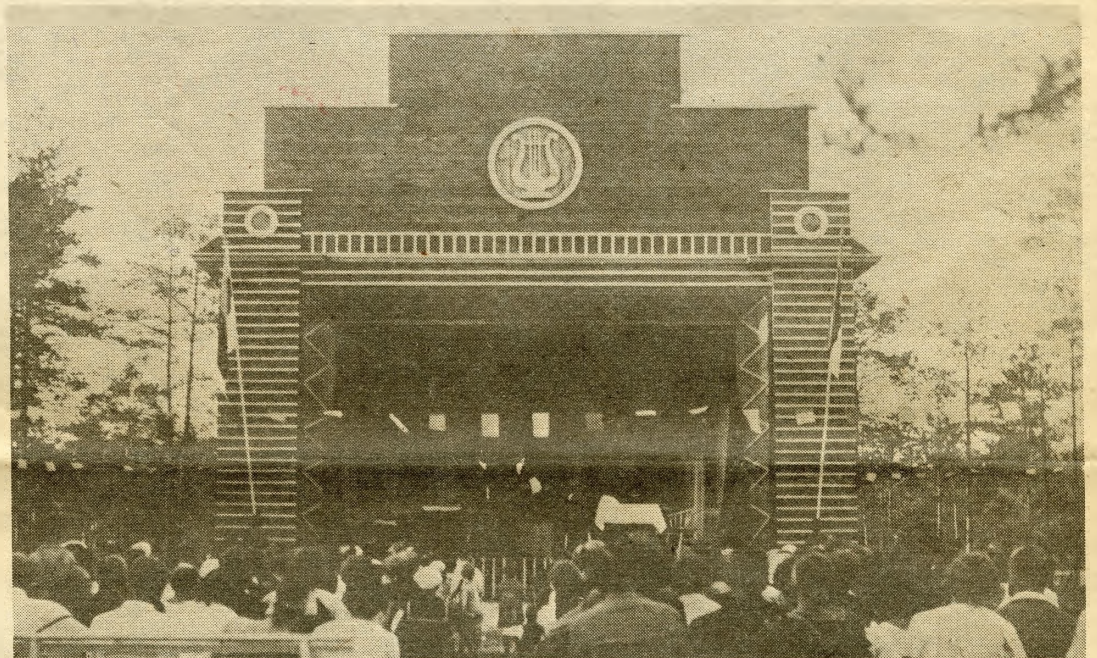
Kõik õpilased on kohustatud praktilistest töödest osa võtma.

«Vaba Maa», 1932, 10. VII Vasalemmas

Rong kihutab otse Vasalemma. Reisijaid tuleb maha vähe, olgugi, et see koht on tuntud suvituskohana. Päike põletab, kuid maanteel ei leia varju. Liig madalad puud ja lai tee. Maantee äärde on püstitatud rida uusi suvilaid. Tänavale ristitud nimed, nagu Pärna puistee, kus pole ainukest pärna näha, Jaani tee jne. Vasalemma poole pöörava maantee nurgal 2 poodi, mis kauplevad «vägijookidega» — õlle- ja viinapood. Veel mõni samm edasi ja silma paistab Vasalemma mõisa lossitorn...

Pargi on õpetajate selts hoidnud korras: rohi niidetud, kõnniteed kruusastatud...

Jõe kaldal paistab vastu

● Vasalemma Kaunistamise Seltsi avapidu 23. juunil 1935

Ajalehed Vasalemmast

«Vaba Maa», 1936, 19. VIII
Kergejõustik Vasalemmas
Vasalemmas peetud Harju maleva kergejõustikuvõistlustel kullassepp Engelmanni karikale, mis tänavu teist korda mängus, tuleb karikavõitjaks teist aastat järjest Järvakandi mees Orutalu, kes saavutas kokku 36 p. Teisele kohale tuli 27 punktiga H. Angast Vasalemmast.

kooli kursuse lõpetanud. Õppeaeg kestab 2 aastat, õpetus, korter, küte ja valgustus makсутa.

Toit valmistatakse ühisköögis. Soovitav, et need, kellele võimalik, toiduained toiduainetega tasuta. Teised võivad rahaga tasuda.

Kooliastumise juures on tarvis 1000 marka toidu arvel sisse maksta. Õpilastel olgu ligi isiku- ja koolitunnistus. Voodiriided, pesu, 2 taldrikut, nuga, kahvel, paar tasse, tee ja supilusik, võimaluse korral ka raudvoodi võtku iga õpilane kaasa.

Kool asub Vasalemma mõisas, 2½ versta Vasalemma raudteejaamast. Kirjade aad-

alumajade rägastik. Iga hoo-ne ja katus ise värvi. Tahtmatult küsid, kelle need kirevad hooned on. Saad vastuseks: «Need on Kurise majad.» R. Kuris on siin tuntud mees. Tema vastu on suur lugupidamine. Sai ta ju mõõdunud riigivolikogu valimistel üle 2000 allakriipsutuse, mis teda kandidaatide nimekirja sabast riigikokku tõid. Tal on eeskujulik majapidamine, kurnis suur friisitõugu kari, lõpsakad põllud. R. Kuriseta ei saa keegi Vasalemmas läbi. On ju ka telefoni keskjaam tema talus.

«Vaba Maa», 1923, 7. IX Kas kuulub Vasalemma ümbruse maa võõrandami- sele?

Ühes Keila mõisa võõrandamisega võõrandati ka selle mõisa mets Vasalemma jaama ümbruses, kokku umbes 300 tiinu. Kuid aasta pärast võõrandamist anti nimetatud mets mõisa endisele pidajale (parun) Kürt Fersenile vabaks.

Peale vabaks andmist hakkas Fersen kohe metsa müüma, suuremad tüki metsakauplejatele, väikesed salgad ehituskruntideks, mida ka ostjatele on Tallinn—Haapsalu krepostijaoskonnas kreposteeritud. Selle 300 tiinu sees on ka osa maad, mis kaua aega popside käes pidada olnud, kokku 13 kohta. Ka neid pop-sikohti müüs Fersen, ükskõik kes ostis...

Põlised popsid esitasid protesti...

Riigikontroll tõendab popsidele, et see maa kuulub võõrandamisele ja popsidel on õigus edasi olla, kuna Fersenil õigust müüa ei ole... Umbes 3 nädalat oli müük kinni, siis aga lasti jälle vabaks.